

Guia docent

Identificació de l'assignatura

Assignatura / Grup	22219 - Intervenció Pedagògica en la Inadaptació Infantil i Juvenil a l'Escola / 40
Titulació	Grau de Pedagogia (Pla 2016) - Tercer curs Grau de Pedagogia (Pla 2009) - Tercer curs
Crèdits	6
Període d'impartició	Primer semestre
Idioma d'impartició	Català

Professors

Professor/a	Horari d'atenció als alumnes					
	Hora d'inici	Hora de fi	Dia	Data d'inici	Data de fi	Despatx / Edifici
Margarita Vives Barceló	09:30	11:30	Dimecres	02/09/2019	31/07/2020	B-204

Responsable
marga.vives@uib.es

Contextualització

L'assignatura pretén oferir un conjunt de competències centrades en la inadaptació infantil i juvenil a l'escola, així com en el seu tractament; basats en una aproximació teòrico-pràctica en aquest camp. Per tal motiu, serà necessari treballar aspectes com la seva conceptualització i els contextos amb els quals s'ha de treballar, (treball en xarxa, serveis socials,...) així com el coneixement de la legislació de protecció i de reforma dels menors, els principals referents teòrics que sustenten els programes de prevenció i intervenció en diverses situacions vinculades a la inadaptació infantil i juvenil a l'escola.

Les característiques d'aquesta assignatura en relació als temes que es tracten, en relació als coneixements previs de l'alumnat i també al conjunt de coneixements que es tracten en aquest grau, requereix un esforç important

d'actualització permanent i treball continuat; d'aquí que temes com la metodologia i programes d'intervenció així com els principals recursos de tractament a les Illes Balears estiguin constantment actualitzats.

També requereix treballar de forma paral·lela els coneixements teòrics i el saber pràctic. D'acord amb això, es requereix un nivell de participació molt elevat de l'alumnat, tant en les classes, com en la realització de les activitats previstes, així com interès i motivació per als temes tractats.

Un cop superada l'assignatura, l'alumne/a haurà de ser capaç, a més, de descriure les característiques de la bona pràctica en l'atenció a la inadaptació social infantil i juvenil, explicar les avantatges de col·laborar amb els diferents sectors de la comunitat educativa i de l'entorn en la intervenció, analitzar i valorar els processos o resultats de les accions per a intervenir, aprofundir en els indicadors i en el procés previst davant situacions de desprotecció infantil i de maltractament, així com en els protocols de detecció d'aquestes situacions.

Requisits

Guia docent

Es recomana revisar aquelles competències que l'alumne/a hagi adquirit a les assignatures dels dos cursos anteriors de cara a integrar de forma global els aprenentatges.

Essencials

A consultar el Pla d'Estudis per a comprovar els requisits essencials

Competències

Específiques

- * Diagnosticar les necessitats i possibilitats de desenvolupament de les persones per a fonamentar les accions educatives (B2)
- * Desenvolupar i coordinar intervencions educatives amb persones o grups, amb necessitats específiques, en situació de risc, de desigualtat o de discriminació per raons de gènere, classe, ètnia, edat i/ religió Identificar plantejaments, problemes educatius, indagar sobre ells, obtenir, enregistrar, tractar i interpretar informació rellevant per a emetre judicis argumentats que permetin millorar la pràctica educativa (B9)

Genèriques

- * Capacitat per a comprendre la complexitat dels processos educatius en general i dels processos formatius en particular (finalitats i funcions del sistema educatiu, teories del desenvolupament i de l'aprenentatge, l'entorn cultural i social i l'àmbit institucional i organitzatiu dels centres, el disseny i desenvolupament de programes, el rol dels educadors,...) (A1)
- * Respecte a les diferències culturals i personals dels educants i dels altres membres de tota comunitat educativa (A3)
- * Capacitat per a preparar, seleccionar o construir materials didàctics i emprar-los ens els marcs específics de les distintes àrees de formació (A6)
- * Capacitat per a treballar en equip amb els companys com a condició necessària per a la millora de la seva activitat professional, compartint sabers i experiències (A12)

Bàsiques

- * Podeu consultar les competències bàsiques que l'estudiant ha d'haver assolit en acabar el grau a l'adreça següent: http://estudis.uib.cat/ca/grau/comp_basiques/

Continguts

Continguts temàtics

- Bloc 1. Tema 1. Conceptualització de la inadaptació infantil i juvenil
 - 1.1. Concepte i característiques de la inadaptació infantil i juvenil
 - 1.2. Característiques i tipologia dels contextos i serveis de col·laboració i suport socioeducatiu a l'escola
 - 1.3. Els serveis socials i absentisme escolar
- Bloc 2. La intervenció socioeducativa dins l'àmbit de la família, la infància i l'adolescència
 - 2.1. Aspectes legislatius en protecció de Menors
 - 2.2. Estratègies i programes d'intervenció pedagògica en protecció de menors

Guia docent

2.3. Justícia Juvenil

Bloc 3. Diversitat Social, Convivència i Intervenció Educativa

3.1. Intervenció sobre el conflicte: Bullying

3.2. Violència de gènere

3.3. Immigració i educació

3.4. Drogues

Metodologia docent

L'assignatura s'activa al tercer curs de Pedagogia, al primer semestre i compta amb el suport de Campus Extens, a on disposarem de diverses eines per a desenvolupar i treballar l'assignatura, com ara els fòrums, el mail, les tasques per a les entregues d'activitats encomanades (individuals i grupals); al mateix temps, permetrà penjar i intercanviar documentació rellevant i actual sobre els continguts de l'assignatura.

La metodologia d'aprenentatge és variada, incloent explicacions teòrico-pràctiques, lectures, visionatge de vídeos,... tots encaminats a adquirir les competències descrites a aquesta guia docent.

L'assignatura contempla la realització d'una avaluació individual que inclou tan la demostració de l'adquisició de coneixements teòrics com l'aplicació pràctica d'aquests; a més, es complementarà amb un treball en petit grup.

Conscients de la necessitat de fer propis els aprenentatges, l'assignatura contarà amb una actualització constant a on l'alumnat ha d'assumir un rol protagonista, tan del seu propi aprenentatge com el d'ajuda i suport als seus companys

Activitats de treball presencial (1,8 crèdits, 45 hores)

Modalitat	Nom	Tip. agr.	Descripció	Hores
Classes teòriques	Explicació dels continguts teòrics	Grup gran (G)	La finalitat de les classes serà el treballar conjuntament els continguts teòrics de l'assignatura; es recomana a l'alumnat haver llegit les lectures obligatòries per a poder aprofitar al màxim aquestes sessions. Es treballarà de forma cooperativa a l'hora de treballar els continguts teòrics	30
Classes pràctiques	Programa de prevenció en inadaptació escolar	Grup mitjà (M)	Les sessions pràctiques aniran encaminades a la formació en un programa de prevenció d'inadaptació familiar. L'assistència a les sessions és, per tant, obligatòria.	15

A començament del semestre hi haurà a disposició dels estudiants el cronograma de l'assignatura a través de la plataforma UIBdigital. Aquest cronograma inclourà almenys les dates en què es faran les proves d'avaluació contínua i les dates de lliurament dels treballs. A més, el professor o la professora informará els estudiants si el pla de treball de l'assignatura es durà a terme a través del cronograma o per una altra via, inclosa la plataforma Aula digital.

Activitats de treball no presencial (4,2 crèdits, 105 hores)

Guia docent

Modalitat	Nom	Descripció	Hores
Estudi i treball autònom en grup	Guia de bones pràctiques	Els alumnes, en grups de 5-6, seleccionaran un dels temes de l'assignatura i realitzaran una guia de bones pràctiques. Aquesta es basarà en els continguts treballats i en la bibliografia recomanada. Serà un treball que estarà relacionat amb l'assignatura 22218. Tecnologia Educativa II: Elaboració de Materiales Didácticos i basada en l'Aprenentatge per Serveis (ApS)	100
Estudi i treball autònom individual o en grup	Participació	Es valorarà la participació de l'alumnat en base a les aportacions dins l'aula però també en base a les aportacions a fòrums (comentaris qualitius i/o documentació complementària)	5

Riscs específics i mesures de protecció

Les activitats d'aprenentatge d'aquesta assignatura no comporten riscos específics per a la seguretat i salut dels alumnes i, per tant, no cal adoptar mesures de protecció especials.

Avaluació de l'aprenentatge dels estudiants

Cal recordar un seguit de normes bàsiques:

* **PLAGI:** L'alumnat ha de ser conscient que, segons s'exposa al Reglament Acadèmic de la Universitat de les Illes Balears (article 33), es penalitzaran les activitats fraudulentament durant el procés d'avaluació de l'assignatura, en particular la inclusió en un treball de fragments d'obres alienes presentats de tal manera que es facin passar per propis de l'alumnat i en els exàmens o proves escrites, l'ús de qualsevol mitjà encaminat a facilitar les respostes. Concórrer en un frau d'aquest tipus pot suposar la qualificació de "suspens 0" a l'avaluació anual de l'assignatura.

* **NO PRESENTAT O SUSPÈS:** Seguint la normativa universitària, es considera que un estudiant és un «no presentat» quan només hagi realitzat activitats d'avaluació previstes a la guia docent que suposin un terç o menys de l'avaluació de l'assignatura. En cas contrari, si ha entregat més d'un terç i no superi la qualificació mínima serà qualificat amb un 4,5

* **ACTITUDS DISTORSIONADORES:** Les actituds que puguin distorsionar el bon desenvolupament de les sessions (ús de les tecnologies sense Finalitats pedagògiques específiques de l'assignatura, menjar/beure dins l'aula, interrupcions constants d'entrades i sortides d'aula o parlar constantment mentre es fa una explicació o una intervenció d'un company,...) afectarà de forma negativa a la qualificació final; així, qualsevol actitud que obstaculitzi les dinàmiques d'aula podrà tenir repercussió sobre la nota final de l'assignatura, podent arribar a ser motiu de desqualificació.

* **CITAR DE FORMA CORRECTA:** Es recorda que els treballs universitaris presentats han de tenir un nivell d'exigència en quan a contingut i format, en aquest darrer sentit, es recomana passar un corrector abans de l'entrega així com seguir la normativa APA. La professora pot retornar un treball sense avaluar quan no arribi al mínim de qualitat (faltes ortogràfiques i/o gramaticals o no seguir normativa APA) o que el treball vegi afectada de forma negativa la seva qualificació per aquests motius.

Els criteris i pautes que s'estableixen en aquesta guia docent poden ésser modificats en funció de la dinàmica del grup classe durant el curs acadèmic, per tal d'adaptar-se a les necessitats detectades

Guia docent

Frau en elements d'avaluació

D'acord amb l'article 33 del Reglament acadèmic, "amb independència del procediment disciplinari que es pugui seguir contra l'estudiant infractor, la realització demostradorament fraudulenta d'alguns dels elements d'avaluació inclosos en guies docents de les assignatures comportarà, a criteri del professor, una menysvaloració en la seva qualificació que pot suposar la qualificació de «suspens 0» a l'avaluació anual de l'assignatura".

Explicació dels continguts teòrics

Modalitat	Classes teòriques
Tècnica	Proves de resposta breu (recuperable)
Descripció	La finalitat de les classes serà el treballar conjuntament els continguts teòrics de l'assignatura; es recomana a l'alumnat haver llegit les lectures obligatòries per a poder aprofitar al màxim aquestes sessions. Es treballarà de forma cooperativa a l'hora de treballar els continguts teòrics
Criteris d'avaluació	Avaluació dels continguts teòrics, dels conceptes claus així com de les habilitats de transferència a simulacions de casos reals (competències)

Percentatge de la qualificació final: 30% amb qualificació mínima 4

Programa de prevenció en inadaptació escolar

Modalitat	Classes pràctiques
Tècnica	Informes o memòries de pràctiques (recuperable)
Descripció	Les sessions pràctiques aniran encaminades a la formació en un programa de prevenció d'inadaptació familiar. L'assistència a les sessions és, per tant, obligatòria.
Criteris d'avaluació	S'avaluarà a partir de la participació i del recull dels principals aprenentatges fets en un dossier que s'explicarà el primer dia de classe.

Percentatge de la qualificació final: 30% amb qualificació mínima 4

Guia de bones pràctiques

Modalitat	Estudi i treball autònom en grup
Tècnica	Treballs i projectes (recuperable)
Descripció	Els alumnes, en grups de 5-6, seleccionaran un dels temes de l'assignatura i realitzaran una guia de bones pràctiques. Aquesta es basarà en els continguts treballats i en la bibliografia recomanada. Serà un treball que estarà relacionat amb l'assignatura 22218. Tecnologia Educativa II: Elaboració de Materials Didàctics i basada en l'Aprenentatge per Serveis (ApS)
Criteris d'avaluació	En grup de 4-6, els alumnes elaboraran una guia de bones pràctiques del tema seleccionat d'entre els treballats a l'assignatura. L'avaluació serà la suma de les següents tasques: 1. Entrega dels continguts teòrics (avaluat pel professor) 2. Entrega de la guia (avaluat pel professor) El treball pot consistir en un instrument novèdós relacionat amb qualsevol temàtica de l'assignatura, sempre que relacioni continguts teòrics i pràctics i vincular a l'assignatura 22218. Tecnologia Educativa II: Elaboració de Materials Didàctics

Percentatge de la qualificació final: 35% amb qualificació mínima 4

Guia docent

Participació

Modalitat	Estudi i treball autònom individual o en grup
Tècnica	Tècniques d'observació (no recuperable)
Descripció	Es valorarà la participació de l'alumnat en base a les aportacions dins l'aula però també en base a les aportacions a fòrums (comentaris qualitius i/o documentació complementària)
Criteris d'avaluació	Aportacions qualitatives a aula i fora d'aula (fòrums especialment)

Percentatge de la qualificació final: 5%

Recursos, bibliografia i documentació complementària

Degut a les característiques de l'assignatura, cada bloc temàtic disposarà d'una carpeta amb material específic per a cada un, en ella, es podrà localitzar material complementari per a l'estudi i material d'ajuda per a la realització dels casos i del treball grupal.

Aquesta és una breu pinzellada de la documentació més bàsica que caldria tenir present.

Bibliografia bàsica

- * Amorós, P., Ayerbe, P. (Eds.). (2000). Intervención educativa en inadaptación social. Madrid: Síntesis.
- * Consell de Mallorca (2014). Manual d'Intervenció del Servei de Protecció al Menor. Palma: Direcció Executiva de Protecció al Menor i Atenció a la Família. IMAS.
- * Consell de Mallorca (2015) Memòria IMAS. Consell de Mallorca. Departament de Benestar i Drets Socials. Institut Mallorquí d'Afers Socials
- Ortega, C., March, M.X. (2001). Pedagogía de la inadaptación social. València: Nau Llibres (ISBN:84-7642-649-6).
- * Ley orgánica 21/1987, de 11 de noviembre, por la que se modifican determinados artículos del Código Civil y de la Ley de Enjuiciamiento Civil en materia de adopción.
- * Ley Orgánica 8/2015, de 22 de julio, de modificación del sistema de protección a la infancia y a la adolescencia.
- * Llei 17/2006, de 13 de novembre, integral de l'atenció dels drets de la Infància i l'adolescència de les Illes Balears.
- * Llei 9/2019, de 19 de febrer, de l'atenció i els drets de la infància i l'adolescència de les Illes Balears
- * Ley Orgánica 5/2000, de 12 de enero, reguladora de la responsabilidad penal de los menores
- Ortega, J. (coord.) (1999). Educación Social Especializada . Barcelona: Ariel.
- * Paúl, J. de., Arruabarrena, M.I. (2005) 2a ed. Manual de protección infantil. Barcelona: Masson

Bibliografia complementària

- * Amorós, P. (1987). La adopción y el acogimiento familiar. Barcelona: Narcea.
- * Amorós, P., Palacios, J. (2004). Acogimiento familiar. Madrid: Alianza.
- * Aroca, C., Bellver, M. C., & Alba, J. L. (2013). Revisión de programas de intervención para el tratamiento de la violencia filio-parental. Una guía para confección de un nuevo programa. Educación XX1,16, 281-304. doi: 10.5944/educxx1.16.1.727
- * Arruabarrena, M.I. (1994). Violencia y familia: Un programa de tratamiento para familias con problemas de maltrato y/o abandono infantil. En E. Echebarria, Personalidades violentas. Madrid: Pirámide.
- * Arruabarrena, M.I., Paúl, J. de (1994). Maltrato a los niños en la familia. Evaluación y tratamiento. Madrid: Pirámide.
- * Arruabarrena, M.I., Paúl, J. de., Torres, B. (1996). El maltrato infantil. Detección, notificación, investigación y evaluación. (2a ed.) Madrid: Ministerio de Asuntos Sociales.
- * Bravo, A., & Del Valle, J.F. (2009). Crisis y revisión del acogimiento residencial. Su papel en la protección infantil. Papeles del Psicólogo, 30, 42-52.

Guia docent

- * Cerezo, F. (2001). La violencia en las aulas. Análisis y propuestas de intervención. Madrid: Pirámide.
- * Decret 112/2006, de 29 de desembre, de qualitat de la convivència en els centres docents sostinguts amb fons públics de la comunitat autònoma de les Illes Balears. En, <http://www.observatoriconvivenciaescolar.es/>
- * Del Valle, J.F., Bravo, A., & López, M. (2009). El acogimiento familiar en España: implantación y retos actuales. *Papeles del Psicólogo*, 30, 33-41.
- * Dominguez, J., & Mohedano, R. (2014). El acogimiento de menores en el actual sistema de protección a la infancia: La importancia del contexto. *Azarbe: Revista Internacional de Trabajo Social y Bienestar*, 3, 149-155
- * Gámez-Guadix, M., & Calvete, E. (2012). Violencia filio-parental y su asociación con la exposición a la violencia marital y la agresión de padres a hijos. *Psicothema*, 24, 277-283.
- * Garrido, V. (2011). Los hijos tiranos. El síndrome del emperador. Barcelona: Editorial Ariel.
- * Garbarino, J. i Eckenrode J. (1997). "Por qué las familias abusan de sus hijos". Barcelona: Granica.
- * Ley orgánica 1/1996, de 15 de enero, de protección jurídica del menor, de modificación del Código Civil y de la Ley de Enjuiciamiento Civil.
- * López, M., Del Valle, J.F., & Bravo, (2010). Estrategias para la captación de familias acogedoras. *Papeles del Psicólogo*, 31, 289-295.
- * Luthar, S., Cichetti, D.; Becker, B. (2000). The Construct of Resilience: A Critical Evaluation and Guidelines for Future Work. *Child Development*, 71(3), 543-562
- * Martín, J. (2005). Intervención contra el maltrato infantil. Una revisión del sistema de protección. Madrid: Ediciones Pirámide, S.A.
- * Martínez, L. Estévez, E., Jiménez, T.I., & Velilla, C. (2015). Violencia filio-parental: principales características, factores de riesgo y claves para la intervención. *Papeles del Psicólogo*, 36, 216-223.
- * Palacios, J. (2009). La adopción como intervención y la intervención en adopción. *Papeles del Psicólogo*, 30, 53-62.
- * Roperti, E (2006). Padres víctimas, hijos maltratadores. Pozuelo de Alarcón (Madrid): Espasa Calpe.

Altres recursos

Es lliurà amb carpetes temàtiques a l'aula virtual

